

Гольонко Руслан Анатолійович,
здобувач кафедри екологічного права,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
старший викладач кафедри екології і права,
Чернівецький факультет НТУ «ХПІ»,
Україна, м. Чернівці
e-mail: ruslangolyonko@gmail.com
ORCID 0000-0001-5950-9985

doi: 10.21564/2414–990x.135.82352
УДК 349.6(477:4)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ ЯК СКЛАДОВОЇ ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЕКОМЕРЕЖІ

Проаналізовано міжнародно-правові вимоги до формування Загальноєвропейської екологічної мережі, стандарти та нормативне регулювання формування екологічної мережі Natura 2000, Смарагдової мережі. Окреслено перспективні напрями удосконалення національного законодавства України щодо формування екологічної мережі з метою його гармонізації із законодавством ЄС у частині створення безпечного й сприятливого загальноєвропейського екологічного простору. Встановлено необхідність впровадження в Україні концепції охорони природних середовищ існування тварин, зростання рослинних угруповань. Обґрунтовано доцільність внесення змін до чинного законодавства, що регулює питання розбудови національної екологічної мережі України.

Ключові слова: Загальноєвропейська екологічна мережа; охорона природних середовищ проживання тварин; охорона природних середовищ зростання рослин; екологічна мережа; природно-заповідний фонд; охорона природи.

Гольонко Р. А., соискатель кафедры экологического права, Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, старший преподаватель кафедры экологии и права, Черновицкий факультета НТУ «ХПИ», Украина, г. Черновцы.
e-mail: ruslangolyonko@gmail.com ; ORCID 0000-0001-5950-9985

Правовое регулирование формирования национальной экологической сети Украины как составляющей Общеввропейской экосети

Проанализированы международно-правовые требования к формированию Общеввропейской экологической сети, стандарты и нормативное регулирование формирования экологической сети Natura 2000, Изумрудной сети. Определены перспективные направления совершенствования национального законодательства Украины относительно формирования экологической сети с целью его гармонизации с законодательством ЕС в части создания безопасного и благоприятного общеевропейского экологического пространства. Установлена необходимость введения в Украине концепции охраны естественных сред обитания животных, произрастание растительных сообществ.

ществ. Обоснована необходимость внесения изменений в действующее законодательство, регулирующее вопросы развития национальной экологической сети Украины.

Ключевые слова: Общеευропейская экологическая сеть; охрана природных сред обитания животных; охрана природных сред произрастания растений; экологическая сеть; природно-заповедный фонд; охрана природы.

Вступ. Формування національної екологічної мережі України має важливе значення для збереження біологічного та ландшафтного різноманіття і створення системи територій з природним станом ландшафту та інших природних комплексів і унікальних територій, створення на їх основі природних об'єктів, які підлягають особливій охороні, що, в свою чергу, сприяє зменшенню, запобіганню та ліквідації негативного впливу господарської й іншої діяльності людей на навколишнє природне середовище, збереженню природних ресурсів, підтриманню балансу між використанням суспільством корисних властивостей природи та збереженням багатства та генетичного фонду живої природи.

Як відомо, Законом України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII [1] була ратифікована Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством із атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони. Угодою передбачено поступове наближення законодавства України до права та політики Європейського Союзу (далі – ЄС). Так, визначено мету співробітництва з питань охорони навколишнього середовища, а саме – «збереження, захист, поліпшення і відтворення якості навколишнього середовища, захист громадського здоров'я, розсудливе і раціональне використання природних ресурсів та заохочення заходів на міжнародному рівні, спрямованих на вирішення регіональних і глобальних проблем навколишнього середовища, *inter alia*, крім іншого, й у таких сферах як охорона природи, зокрема, збереження і захист біологічного та ландшафтного різноманіття (екомережі)».

Тому аналіз основних тенденцій та перспектив розвитку національного законодавства щодо формування екологічної мережі неможливий без дослідження міжнародно-правових стандартів формування Європейської екологічної мережі і є дуже важливим для подальшої гармонізації законодавства України та ЄС у частині створення безпечного й сприятливого загальноєвропейського екологічного простору.

Аналіз літературних даних і постановка задачі дослідження. До питання охорони навколишнього природного середовища загалом, а також територій та об'єктів природно-заповідного фонду України, тваринного, рослинного світу, зокрема, зверталися такі учені-правознавці у галузі екологічного права, як: В. І. Андрейцев, А. П. Гетьман, Б. В. Єрофєєв, О. М. Ковтун, В. В. Петров, А. К. Соколова та ін. Проблемним питанням формування національної екологічної мережі України, у тому числі в міжнародно-правовому аспекті, присвячені праці А. П. Гетьмана, М. А. Дейнеги [15], В. І. Лозо, О. В. Лозо, О. М. Ковтун. Ці питання також активно досліджують учені-природознавці, як-от: О. О. Кагало [9], О. В. Мудрак та ін.

Слід указати, що питанням удосконалення законодавства про формування національної екологічної мережі, охорони цінних природних територій та запровадження в Україні концепції охорони природних середовищ існування видів присвячено чимало наукових праць, проте ці проблеми залишаються досить актуальними і потребують подальшого вивчення й аналізу результатів наукових пошуків з огляду на поступове наближення законодавства України до права та політики Європейського Союзу, визначення курсу на розбудову національної екологічної мережі в контексті функціонування Загальноєвропейської екологічної мережі, активну участь нашої держави у різноманітних європейських ініціативах у сфері охорони природи тощо.

Мета і завдання публікації – проаналізувати міжнародно-правові вимоги до формування екологічної мережі, особливості правового регулювання питання розбудови національної екологічної мережі як складової Загальноєвропейської екологічної мережі, окреслити напрями гармонізації законодавства України та ЄС про охорону природних середовищ проживання тварин, зростання рослин, а також з'ясувати шляхи впровадження в Україні оселищної концепції на прикладі успішного досвіду іноземних країн.

Основний виклад. Питання формування екологічної мережі нині вже вийшло далеко за межі державних кордонів і стало одним із напрямків міжнародного співробітництва у сфері охорони природи. Так, усвідомивши невпинне виснаження природного різноманіття Європи, значні втрати цінних і характерних природних середовищ на всьому континенті, які призводять до скорочення різноманіття, чисельності та ареалів багатьох видів, оселищ та ландшафтів, появи реальної загрози традиційним антропогенним ландшафтам, урядові органи, громадські організації та окремі особи об'єднали свої зусилля з метою формування загальноєвропейської екологічної мережі, збереження та збалансованого використання біологічного та ландшафтного різноманіття.

Україна поставила перед собою одним із завдань подальше опрацювання, вдосконалення та розвиток екологічного законодавства відповідно до рекомендацій Всеєвропейської стратегії збереження біологічного та ландшафтного різноманіття (далі – Стратегія), прийнятої Радою Європи у 1995 р. [2] щодо питання формування Загальноєвропейської екологічної мережі як єдиної просторової системи територій країн Європи з природним або частково зміненим станом ландшафту.

Стратегія покликана сприяти збереженню екосистем, середовищ існування, видів та їх генетичного різноманіття, а також ландшафтів європейського значення шляхом створення Загальноєвропейської екологічної мережі. Так, Стратегією визначено такі основні напрями діяльності як: формування Загальноєвропейської екологічної мережі, стимулювання зусиль щодо формування національних екомереж і зміцненню їх зв'язків із Загальноєвропейською екологічною мережею, збереження ландшафтів та всієї різноманітності природних екосистем.

Основи формування європейської екологічної мережі визначають Директиви ЄС, зокрема, Директива 79/409/ЄЕС від 2 квітня 1979 р. «Про збереження природних видів птахів» [3], після поправки – Директива 2009/147/ЄС «Про охорону диких птахів» [4] (далі за текстом – Пташина Директива) та Директива 92/43/ЄЕС від 21 травня 1992 р. «Про збереження природних середовищ та видів природної фауни та флори» (далі за текстом – Оселищна Директива) [5] із змінами і доповненнями, внесеними Директивами 97/62/ЄС, 2006/105/ЄС та Регламентом (ЄС) 2003/1882.

Варто звернути увагу на те, що вказані Директиви ЄС є документами, обов'язковими для держав-членів Європейського Союзу, проте розроблені та закріплені в них ключові положення щодо формування екологічної мережі використовуються для формування Загальноєвропейської екомережі також і державами, які не є членами ЄС.

Стратегією передбачено й функціонування європейської екологічної мережі Європейського Союзу Natura 2000. Особливістю цієї екомережі є те, що мережа спеціальних природоохоронних територій запроваджується в рамках Natura 2000 кожною країною-членом ЄС згідно із Оселищною та Пташиною Директивами. Так, згідно зі ст. 3 Оселищної Директиви на території країн-членів Європейського Союзу «має бути створена цілісна європейська екологічна мережа територій з особливим статусом збереження під назвою Natura 2000» [5]. Іншими фундаментальними міжнародними правовими основами розвитку екомережі є Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин від 23.06.1979 р. (Україна приєдналася 18 березня 1999 р.) [6] та Конвенція про водно-болотні угіддя, які є середовищем існування водоплавних птахів від 02.02.1971 р. (Україна приєдналася 29 жовтня 1996 року) [7].

Указані Директиви ЄС визначають базові критерії відбору природних ядер у мережі Natura 2000, якими є: 1) можливість їхньої інтеграції в Європейську екологічну мережу; 2) ступінь природності території та її різноманіття; 3) рідкісність різноманіття; 4) наявність ендемічних, реліктових і рідкісних видів; 5) репрезентативність різноманіття; 6) оптимальність розміру і природність меж; 7) антропогенно змінені, але багаті на різноманіття території.

На підставі цих критеріїв держави-члени проводять класифікацію територій, що пропонуються у національний перелік як такі, що мають право на ідентифікацію як території, що становлять особливий інтерес для Євросоюзу відповідно до їх відносної цінності для збереження кожного типу вказаних природних оселищ.

Головним засобом для виконання завдань, окреслених Оселищною Директивою, є визначення територій, важливих для ЄС – об'єктів природи загальноєвропейського значення (Sites of Community Importance), які разом зі спеціальними природоохоронними територіями (Special Protection Areas), визначеними відповідно до Пташиної Директиви, утворюють мережу Natura 2000.

Як стверджують Г. Зінгстра, О. Кагало, В. Костюшин, Л. Мочарська, Б. Проць, мережа Natura 2000 – це природоохоронна територія, спрямована на

підтримку біорізноманіття шляхом збереження окремих визначених типів біотопів та окремих видів дикої флори і фауни на території Європи. Мережа Natura 2000 не обмежується ключовими районами, що мають виняткове значення для збереження біорізноманіття, а включає й буферні зони та екологічні коридори, необхідні для збереження мігруючих видів [8, с. 28].

Ми поділяємо думку О. О. Кагало, що в основі концепції формування екологічної мережі, яка закладена Стратегією, лежить ідея збереження різноманітних типів оселищ (біотопів) як середовищ існування певних видів, що мають важливе значення для збереження біорізноманіття країн-членів ЄС. В основі європейських програм, що випливають із Стратегії, лежить принцип виділення ділянок земної поверхні, що визначаються за певними властивостями чи характеристиками, які відповідають цінностям європейського природоохоронного значення (місцезростання чи існування видів рослин і тварин, місцезнаходження рідкісних типів угруповань тощо). Категорія оселища («біотопу») у цьому контексті перетворюється на своєрідний інструмент виявлення важливих для збереження ділянок, для яких характерна наявність відповідних умов для формування та існування об'єктів охорони [9, с. 12].

Отже, в основі виділення територій, перспективних для включення до екологічної мережі ЄС Natura 2000 відповідно до Директиви, лежить виділення ділянок земної поверхні, що визначаються певними конвенційно погодженими властивостями чи характеристиками (наявністю біотичних та абіотичних складових), що відповідають цінностям європейського природоохоронного значення (місце зростання видів рослин чи помешкання видів тварин, місцезнаходження рідкісних типів угруповань тощо).

Підкреслимо, що екологічна мережа Natura 2000 є складовою Загальноєвропейської екологічної мережі і передбачає функціонування у державах-членах ЄС територій особливого природоохоронного значення. Проте такі території створюються й державами, які не є членами ЄС, але функціонування природоохоронних територій таких держав Європи здійснюється в рамках Загальноєвропейської екомережі відповідно до Стратегії.

Так, відповідно до положень Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція 1979 р.) [10], Рекомендації № 16 «Про території особливого природоохоронного значення» від 1989 р. [11] та Резолюції № 3 від 1996 р. [12] створюється Смарагдова мережа (Emerald Network), яка є аналогом програми Natura 2000 та діє за межами ЄС, розвиваючи спільний європейський підхід щодо охорони природних територій особливого значення.

Згідно із Законом України «Про приєднання України до Конвенції 1979 року про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі» від 29 жовтня 1996 р. № 436/96-ВР [13] Україна стала Договірною Стороною Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі. Ця Конвенція має на меті охорону дикої флори та фауни та їхніх природних середовищ існування (оселищ). Особлива увага приділяється

видам, яким загрожує зникнення, та вразливим видам, включаючи мігруючі види.

Слід вказати, що згідно з останнім на сьогодні оприлюдненим Звітом про хід виконання Загальнодержавної програми формування національної екологічної мережі України за 2015 р. [14], наданим Міністерством екології та природних ресурсів України, станом на 01.01.2015 р., Україна подала до Ради Європи пропозицію щодо 169 Смарагдових об'єктів, до складу яких, зокрема, входять національні природні парки, біосферні та природні заповідники. Відповідні структури Ради Європи здійснюють перевірку запропонованих об'єктів на відповідність критеріям об'єктів Смарагдової мережі, 151 з яких уже мають статус об'єктів-кандидатів (територій спеціального інтересу щодо їх збереження) Смарагдової мережі Європи. Протягом 2016 р. планується завершити ідентифікацію інших потенційних Смарагдових об'єктів.

Для України участь у створенні Смарагдової мережі відіграє важливу роль, оскільки надання статусу Смарагдового об'єкта національним природоохоронним територіям та прийняття відповідної законодавчої бази їхнього функціонування встановить визнані міжнародною спільнотою стандарти у сфері охорони природи та запровадить загальноєвропейський підхід до охорони природних середовищ.

Отже, як бачимо, Бернська конвенція та Пташина Директива і Оселищна Директива ЄС збігаються у цілях. Ці міжнародно-правові документи спрямовані на збереження природної флори, фауни та оселищ. Їх основні відмінності полягають у територіях застосування (директиви для членів ЄС, а Конвенція – для Європи у цілому, включаючи країни – члени ЄС, та частини Північної Африки, та у тому, що Директива більш детально розроблена для збереження оселищ.

Щодо національного законодавства, то слід погодитися із М. А. Дейнегою, В. А. Маєвським, які зауважують про фактичне ігнорування у законодавстві України «оселищних («біотопних») критеріїв» вибору складових елементів й абсолютизацію значення територій та об'єктів природно-заповідного фонду як основи екологічної мережі з подальшим залученням природоохоронних територій іншого статусу як елементів допоміжного рангу: буферних зон, відновних територій, екокоридорів [15].

Так, законодавством України запроваджено інші критерії до формування екологічної мережі, визначені у Законі України «Про екологічну мережу України» [16]. Цей Закон закріплює включення до складових структурних елементів екомережі наступні території та об'єкти: а) території та об'єкти природно-заповідного фонду; б) землі водного фонду, водно-болотні угіддя, водоохоронні зони; в) землі лісового фонду; г) поєззахисні лісові смуги та інші захисні насадження, які не віднесені до земель лісового фонду; ґ) землі оздоровчого призначення з їх природними ресурсами; д) землі рекреаційного призначення, які використовуються для організації масового відпочинку населення і туризму та проведення спортивних заходів; е) інші природні території та об'єкти (ділянки степової рослинності, пасовища, сіножаті, кам'яні розсипи, піски, солончаки, земельні

ділянки, в межах яких є природні об'єкти, що мають особливу природну цінність); є) земельні ділянки, на яких зростають природні рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України; ж) території, які є місцями перебування чи зростання видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України; з) частково землі сільськогосподарського призначення екстенсивного використання – пасовища, луки, сіножаті тощо; и) радіоактивно забруднені землі, що не використовуються та підлягають окремій охороні як природні регіони з окремим статусом (ст. 5).

Таким чином, незважаючи на закріплення як структурних елементів екомережі земельних ділянок, на яких зростають природні рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України, та територій, які є місцями перебування чи зростання видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, все ж в національному законодавстві підхід до формування екологічної мережі базується не на критерії виділення середовищ існування (оселищ) як основи вибору складових елементів екомережі, а екомережа створюється на базі територій та об'єктів природно-заповідного фонду як основи екомережі з подальшим залученням природоохоронних територій іншого статусу (водоохоронних, рекреаційних тощо).

Для подальшого вдосконалення та розвитку національного екологічного законодавства відповідно до рекомендацій Всеєвропейської стратегії збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, гармонізації законодавства України та ЄС з метою створення безпечного й сприятливого загальноєвропейського екологічного простору доцільно необхідним внести зміни до законодавства України, яке регулює питання створення та функціонування екологічної мережі, або ж розробити та затвердити нове законодавство щодо екомережі та охорони оселищ, яке б відповідало вимогам зазначених Директив ЄС та Всеєвропейській стратегії збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, перш за все, в частині критеріїв вибору територій, що потребують особливої охорони, для формування екологічної мережі та вимог щодо забезпечення охорони оселищ.

Також має бути розроблено класифікатор типів оселищ України та затверджено список типів оселищ, які потребують охорони, удосконалено управління шляхом адаптації до вимог Директиви організаційних структур Мінприроди, розроблено плани управління щодо збереження територій Смарагдової мережі на основі рекомендацій та досвіду функціонування екологічної мережі ЄС Natura 2000, встановлено систему моніторингу природоохоронного статусу видів та оселищ. Слід також завершити формування списку потенційних територій Смарагдової мережі на базі наявних матеріалів й проведення їх оцінки відповідно до процедур, затверджених Бернською конвенцією, на основі досвіду й методології Директив ЄС.

Закріплення на законодавчому рівні критеріїв вибору територій, які підлягатимуть особливій охороні після прийняття відповідних переліків видів та типів оселищ, надасть можливість науково обґрунтовано та послідовно аналізувати характеристики тих чи інших цінних репрезентативних територій та вживати

відповідних заходів охорони залежно від загрози видам тварин чи рослин, здатності території забезпечити збереження видів чи типів оселищ.

На наш погляд, такими основними критеріями мають стати, зокрема: 1) ступінь репрезентативності типу природного оселища на цій території; 2) чисельність (розмір) та щільність популяції виду (видів), який представлений у межах території, у порівнянні до розміру та щільності популяції цього ж виду на рівні країни; 3) ступінь збереження характерних рис оселища, які є важливими для виду, про який ідеться, а також здатності його до самовідновлення; 4) загальна площа території; 5) глобальна екологічна цінність території для певного біогеографічного регіону та/або для всієї території як щодо характерних або унікальних аспектів її особливостей, так і їх поєднання.

Безперечно, з метою запобігання декларативності нормативних положень щодо охорони цінних видів та оселищ необхідно законодавчо закріпити порядок розроблення, організації та втілення загальнодержавних та регіональних планів дій щодо збереження видів та оселищ.

Висновки. Таким чином, для подальшої розбудови національної екологічної мережі України у контексті Загальноєвропейської екологічної мережі слід впровадити оселищну концепцію формування екомережі, вдосконалити механізм управління екологічною мережею, виробити принципи та критерії вибору складових екомережі та стандартів ЄС щодо збереження біологічного та ландшафтного різноманіття.

Подальше удосконалення і розвиток національного екологічного законодавства України відповідно до рекомендацій Всеєвропейської стратегії збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, його гармонізація із законодавством ЄС з метою створення безпечного й сприятливого загальноєвропейського екологічного простору можливе шляхом унесення змін до законодавства України, яке регулює питання створення та функціонування екологічної мережі, або розроблення нового законодавства щодо екомережі та охорони оселищ, яке б відповідало вимогам зазначених Директив ЄС та Всеєвропейській стратегії збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, перш за все, у частині критеріїв вибору територій, що потребують особливої охорони, для формування екологічної мережі та вимог щодо забезпечення охорони оселищ.

Безперечно, наведені у статті пропозиції та перспективні напрямки удосконалення національного законодавства України у досліджуваній темі не є безспірними. Перспективними аспектами дослідження може бути вивчення можливих шляхів запровадження оселищного підходу в Україні, розроблення відповідного нормативного регулювання питань забезпечення ефективності вказаної концепції, а не декларативної охорони оселищ, визначення підстав, порядку, обґрунтованості проведення відбору територій, що підлягатимуть особливій охороні, порядку здійснення моніторингу, розподіл повноважень та завдань між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, науково-дослідними установами щодо охорони територій зростання рослинних угруповань, місць проживання тварин, міграційних шляхів та ін.

Список літератури:

1. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України від 16.09.2014 р. № 1678-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1678-18>.
2. Всеєвропейська стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття : Стратегія від 25.10.1995 р., Рада Європи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_711.
3. Про збереження природних видів птахів : Директива 79/409/ЄЕС, Міжнародний документ від 2 квітня 1979 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu>.
4. Про охорону диких птахів : Директива 2009/147/ЄС, Міжнародний документ від 30.11.2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu>.
5. Про збереження природних середовищ існування дикої фауни та флори : Директива 92/43/ЄЕС, Міжнародний документ від 21.05.1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu>.
6. Про збереження мігруючих видів диких тварин : Конвенція від 23.06.1979 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_136.
7. Про водно-болотні угіддя, які є середовищем існування водоплавних птахів : Конвенція від 02.02.1971 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_031.
8. Рекомендації щодо впровадження в Україні Директиви про оселища Європейського Союзу : стратегічний план дій (2012–2020) / Г. Зінгстра, О. Кагало, В. Костюшин, Л. Мочарська, Б. Проць. – Львів : ЗУКЦ, 2012. – С. 28.
9. Кагало О. О. Розбудова екологічної мережі : принципи, проблеми, перспективи / О. О. Кагало // Наукові основи збереження біотичної різноманітності : зб. матеріалів дев'ятої наукової конференції молодих учених (м. Львів, 1–2 жовтня 2009 р.). – Львів : Ін-т екології Карпат НАН України, 2009. – С. 12.
10. Про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі : Конвенція, Міжнародний документ від 19.09.1979 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
11. Про території особливого природоохоронного значення. Рекомендація № 16 (1989) [On areas of special conservation interest] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?id=1485727&Site=DG4-Nature&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864>.
12. Щодо створення Загальноєвропейської екологічної мережі. Резолюція № 3 (1996). [Concerning the setting up of a pan-European Ecological Network] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?id=1475203&Site=DG4Nature&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864>.
13. Про приєднання України до Конвенції 1979 року про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі: Закон України від 29.10.1996 року № 436/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436/96-%D0%B2%D1%80>.
14. Звіт про хід виконання Загальнодержавної програми формування національної екологічної мережі України за 2015 рік. Офіційний веб-сайт Міністерства екології та природних ресурсів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.menr.gov.ua/protection/protection6/formuvannya/920-zahalnoderzhavna-prohrama-formuvannia-natsionalnoi-ekomerezhi-na-2000-2015-roku>.
15. Дейнега М. А. Проектування національної екологічної мережі у контексті стратегії сталого розвитку : правовий аспект / М. А. Дейнега, В. А. Маєвський // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2014. – Вип. 197, ч. 2. – С. 131–137.
16. Про екологічну мережу : Закон України від 24.06.2004 р. № 1864-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1864-15>.

References:

1. Pro ratyfikaciju Ugody pro asociaciju mizh Ukrai'noju, z odniji' storony, ta Jevropejs'kym Sojuzom, Jevropejs'kym spivtovarystvom z atomnoi' energii' i i'hnimi derzhavamy-chlenamy, z inshoi' storony: Zakon Ukrai'ny vid 16.09.2014 № 1678-VII zakon4.rada.gov.ua. Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1678-18> [in Ukrainian].
2. Vsejevropejs'ka strategija zberezhennja biologichnogo ta landshaftnogo riznomanittja: Strategija vid 25.10.1995. Rada Jevropy. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_711 [in Ukrainian].
3. Pro zberezhennja pryrodnyh vydiv ptahiv: Dyrektyva 79/409/JeES, Mizhnarodnyj dokument vid 02.04.1979. Retrieved from: <http://ec.europa.eu>.
4. Pro ohoronu dykyh ptahiv: Dyrektyva 2009/147/EC, Mizhnarodnyj dokument vid 30.11.2009. Retrieved from: <http://ec.europa.eu>.
5. Pro zberezhennja pryrodnyh seredovyshh isnuvannja dykoi' fauny ta flory: Dyrektyva 92/43/JeES, Mizhnarodnyj dokument vid 21.05.1992. Retrieved from: <http://eur-lex.europa.eu>.
6. Pro zberezhennja migrujuchykh vydiv dykyh tvaryn: Konvencija vid 23.06.1979. zakon4.rada.gov.ua. Retrieved from: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_136 [in Ukrainian].
7. Pro vodno-bolotni ugiddja, jaki je seredovyshhem isnuvannja vodoplavnyh ptahiv: Konvencija vid 02.02.1971. zakon4.rada.gov.ua. Retrieved from: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_031 [in Ukrainian].
8. Zing'stra G., Kagalo O., Kostjushyn V., Mochars'ka L., Proc' B. (2012). Rekomendacii' shhodo vprovadzhennja v Ukrai'ni Dyrektyvy pro oselyshha Jevropejs'kogo Sojuzu: strategichnyj plan dij (2012–2020). L'viv : ZUKC [in Ukrainian].
9. Kagalo O.O. (2009). Rozbudova ekologichnoi' merezhi : pryncypy, problemy, perspektyvy. Naukovi osnovy zberezhennja biotychnoi' riznomanitnosti : Proceedings of Scientific Conference. L'viv: In-t ekologii' Karpat NAN Ukrai'ny [in Ukrainian].
10. Pro ohoronu dykoi' flory i fauny ta pryrodnyh seredovyshh isnuvannja v Jevropi: Konvencija, Mizhnarodnyj dokument vid 19.09.1979. zakon4.rada.gov.ua. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua>. [in Ukrainian].
11. Pro terytorii' osoblyvogo pryrodoohoronnoho znachennja. Rekomendacija № 16(1989) [On areas of special conservation interest]. Retrieved from: <http://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&id=1485727&Site=DG4%20%20%20%20Nature&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864&direct=true>
12. Shhodo stvorennja Zagal'nojevropejs'koi' ekologichnoi' merezhi : Rezoljucija № 3 (1996) [Concerning the setting up of a pan-European Ecological Network]. Retrieved from: <http://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&id=1475233&Site=DG4-Nature&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864>
13. Pro pryjednannja Ukrai'ny do Konvencii' 1979 roku pro ohoronu dykoi' flory i fauny ta pryrodnyh seredovyshh isnuvannja v Jevropi: Zakon Ukrai'ny vid 29.10.1996 № 436/96-VR. zakon4.rada.gov.ua. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436/96-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
14. Zvit pro hid vykonannja Zagal'noderzhavnoi' programy formuvannja nacional'noi' ekologichnoi' merezhi Ukrai'ny za 2015 rik. menr.gov.ua. Retrieved from: <http://www.menr.gov.ua/protection/protection6/formuvannya/920zahalnoderzhavna-prohrama-formuvannia-natsionalnoi-ekomerezhi-na-2000-2015-roky> [in Ukrainian].
15. Dejneg M.A. Majevs'kyj V.A. (2014). Proektuvannja nacional'noi' ekologichnoi' merezhi u konteksti strategii' stalogo rozvytku: pravovyj aspekt. Naukovyj visnyk Nacional'nogo universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannja Ukrai'ny. Issue 197, 2, 131–137 [in Ukrainian].
16. Pro ekologichnu merezhu: Zakon Ukrai'ny vid 24.06.2004 № 1864-IV. zakon4.rada.gov.ua. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1864-15> [in Ukrainian].

Holonko R. A., researcher of the Department of Environmental Law of Yaroslav Mudryi National Law University, Senior Professor of Ecology and Law Department of Chernivtsi faculty of National technical university «KhPI», Ukraine, Chernovtsy.

e-mail: ruslangolyonko@gmail.com ; ORCID 0000-0001-5950-9985

Legal regulation of the Ukrainian national ecological network formation as the component of European ecological network

Formation of the national ecological network is of fundamental importance for the conservation of biological and landscape diversity and creating a system of territories with natural conditions of landscape and other natural complexes and unique areas.

Ukraine states that one its main aims is the gradual approximation of national legislation to the law and policy of the European Union. The author points out that for the further development of the Ukrainian national ecological network in the context of the European ecological network, it is necessary to: establish the habitat concept of the ecological network formation; improve the management mechanism of ecological network; introduce the principles and criteria for selecting components of the ecological network and EU standards of biological and landscape diversity.

After the adoption of the relevant lists of species and habitat types, it is proposed to enshrine in the Ukrainian legislation among many possible scientifically based criteria of selecting territories under special protection, the following: 1) representativeness degree of the type of natural habitat on this territory; 2) quantity (size) and population species density, which is represented within the territory, in comparison to the size and density of population of the same species at the country level; 3) degree of preservation of the outstanding habitats characteristics that are important for the valid species and for their ability for self-regeneration; 4) total area of the territory; 5) global ecological value of the territory for a biogeographic region and / or for the entire territory on a specific or unique aspect of its features and their combinations.

Keywords: European ecological network; protection of animals' natural habitats; protection of plants' growth natural habitats; Ukrainian ecological network; natural-reserved fund; environmental protection.

Надійшла до редколегії 07.11.2016 р.